TỦ SÁCH NAVAL · 5AC

Làm giàu mà không cần may mắn

Tinh hoa 40 tweet của Naval Ravikant về của cải, đòn bẩy và tự do

Làm giàu mà không cần may mắn

Naval Ravikant · @naval

Nguyên tác: chuỗi 40 tweet “How to get rich (without getting lucky)”, đăng ngày 31 tháng 5, 2018.

Bản dịch và tổng hợp tiếng Việt, xuất bản lần đầu trên 5ac · naval.5ac.vn

Ấn bản PDF dạng sách — dùng cho mục đích học tập, không bán.

MỤC LỤC

– Mở đầu 6

01 Của cải, tiền và địa vị là ba thứ khác nhau 7

02 Tạo của cải một cách có đạo đức là chuyện có thật 8

03 Đừng bán thời gian — hãy sở hữu cổ phần 9

04 Chọn ngành chơi được ván dài, với người chơi được dài . 10

05 Chơi ván lặp lại — mọi lợi nhuận đều đến từ lãi kép 11

06 Học bán, học xây — và trang bị ba thứ 12

07 Kiến thức riêng (specific knowledge) 13

08 Chịu trách nhiệm công khai (accountability) 14

09 Đòn bẩy (leverage) — phần quan trọng nhất 15

10 Phán đoán và việc học 17

11 Quản lý thời gian và giá trị bản thân 18

12 Về sự chăm chỉ và vị trí số một 19

13 Kết 20

– Tóm một trang 21

– Phụ lục: nguyên văn 40 tweet (tiếng Anh) 22

Mở đầu

Năm 2018, Naval Ravikant đăng một chuỗi 40 tweet với tiêu đề ngắn: "*How to get rich (without getting lucky)*" — làm giàu mà không cần may mắn. Nó không phải một công thức kiếm tiền nhanh. Nó là một bộ nguyên tắc về cách của cải thật sự được sinh ra, và vì sao hầu hết mọi người đi sai đường: họ bán thời gian, đuổi theo địa vị, hoặc chờ vận may.

Điểm mạnh của chuỗi tweet này nằm ở chỗ nó nói thẳng: của cải không phải là tiền, không phải là địa vị, và không phải là thứ lấy từ người khác. Của cải là tài sản sinh lời trong lúc bạn ngủ. Muốn có nó, bạn cần ba thứ: **kiến thức riêng**, **trách nhiệm công khai**, và **đòn bẩy**. Bài dưới đây triển khai toàn bộ 40 ý đó thành một mạch đọc liền.

CHƯƠNG 01

Của cải, tiền và địa vị là ba thứ khác nhau

Hãy nhắm tới **của cải**, không phải tiền, cũng không phải địa vị.

- **Của cải** là những tài sản sinh lời trong lúc bạn ngủ — nhà máy robot đang chạy, phần mềm đang phục vụ khách hàng lúc nửa đêm, tiền trong ngân hàng được tái đầu tư.
- **Tiền** là cách chúng ta chuyển giao thời gian và của cải — một dạng tín dụng xã hội ghi nhận rằng bạn đã tạo ra giá trị và xã hội còn nợ bạn.
- **Địa vị** là chỗ đứng của bạn trong thứ bậc xã hội. Đó là một trò chơi có tổng bằng không: muốn lên hạng, phải có người rớt hạng.

Naval nói rõ: đừng nhầm lẫn ba thứ này, vì nhầm lẫn sẽ dẫn bạn tới sai hành động. Người chơi trò địa vị thường tấn công người đang tạo của cải, vì đó là cách nhanh nhất để nâng địa vị bản thân. Hiểu cơ chế đó thì bạn sẽ không bị cuốn vào cuộc chơi vô ích.

CHƯƠNG 02

Tạo của cải một cách có đạo đức là chuyện có thật

Hãy hiểu rằng **tạo của cải một cách có đạo đức là hoàn toàn khả thi**. Và nếu trong thâm tâm bạn vẫn khinh miệt của cải, nó sẽ né tránh bạn — bạn không thể đạt được thứ mình vừa theo đuổi vừa coi thường.

Đi kèm với điều đó: **mặc kệ những người chơi trò địa vị**. Họ kiếm địa vị bằng cách tấn công những người đang chơi trò tạo của cải. Đó là hai trò chơi khác nhau. Một cái là tổng dương — cùng nhau làm ra thứ mới. Một cái là tổng bằng không — phải có người thua thì mới có người thắng. Đừng để trò chơi thứ hai kéo bạn ra khỏi trò chơi thứ nhất.

CHƯƠNG 03

Đừng bán thời gian — hãy sở hữu cổ phần

Bạn sẽ không giàu bằng cách cho thuê thời gian của mình. Muốn tự do tài chính, bạn phải sở hữu cổ phần — một phần của một doanh nghiệp.

Lý do rất cơ học: thời gian là hữu hạn và không thể nhân bản. Bạn có thể tăng giá mỗi giờ, nhưng trần vẫn là số giờ bạn có. Cổ phần thì không có trần đó: một doanh nghiệp giỏi có thể sinh lời trong lúc bạn ngủ, và giá trị của nó tăng theo thời gian.

Cách làm giàu cụ thể mà Naval đưa ra: **đưa cho xã hội thứ nó muốn nhưng chưa biết cách có — ở quy mô lớn.** Không phải thứ xã hội đang đòi (ai cũng đang làm), mà là thứ xã hội cần mà chưa ai giải được. Đó là chỗ trống để một cá nhân tạo ra giá trị khổng lồ.

CHƯƠNG 04

Chọn ngành chơi được ván dài, với người chơi được dài

Hai lời khuyên đi liền nhau:

1. **Chọn một ngành mà ở đó bạn có thể chơi những ván dài hạn, với những người dài hạn.**
2. **Internet đã mở rộng khủng khiếp không gian nghề nghiệp khả dĩ — phần lớn mọi người chưa nhận ra điều này.**

Ngành chơi dài là ngành mà quan hệ và danh tiếng tích luỹ được. Người chơi dài là người mà bạn gặp lại sau 10 năm và họ vẫn ở đó, vẫn giữ cam kết. Chọn sai người thì mọi thứ khác đều vô nghĩa.

Về Internet: đây là lần đầu tiên trong lịch sử mà một cá nhân có thể phục vụ khách hàng trên toàn cầu, không xin phép ai, với chi phí biên gần bằng không. Nghề nghiệp không còn bị giới hạn bởi địa lý, giấy phép, hay ông chủ.

CHƯƠNG 05

Chơi ván lặp lại — mọi lợi nhuận đều đến từ lãi kép

Hãy chơi những ván lặp lại. Mọi lợi nhuận trong đời — trong của cải, trong quan hệ, trong tri thức — đều đến từ lãi kép.

Đây là lý do phải chọn người và ngành kỹ: lãi kép chỉ hoạt động khi bạn ở lại đủ lâu trong cùng một ván. Nhảy liên tục thì mỗi lần đều bắt đầu từ số 0.

Và vì thế, tiêu chuẩn chọn đối tác rất rõ:

- **Chọn đối tác có trí tuệ cao, năng lượng cao, và trên hết là chính trực.**
- **Đừng bắt tay với người hoài nghi và bi quan.** Niềm tin của họ tự ứng nghiệm — họ sẽ biến dự án thành đúng cái họ tin.

CHƯƠNG 06

Học bán, học xây — và trang bị ba thứ

Học cách bán. Học cách xây. Nếu làm được cả hai, bạn sẽ không ai cản nổi.

Đây là combo hiếm nhất và có giá nhất trên thị trường: người hiểu sản phẩm và người hiểu khách hàng thường là hai người khác nhau. Ai làm được cả hai thì gần như độc quyền trong thị trường nhỏ của mình.

Sau đó, **tự trang bị ba thứ: kiến thức riêng, tinh thần chịu trách nhiệm, và đòn bẩy.** Ba mục tiếp theo triển khai từng thứ.

CHƯƠNG 07

Kiến thức riêng (specific knowledge)

Kiến thức riêng là loại kiến thức bạn không thể được đào tạo để có. Nếu xã hội đào tạo được bạn, xã hội cũng đào tạo được người khác — và thay thế bạn.

Cách tìm ra nó:

- **Kiến thức riêng đến từ việc theo đuổi sự tò mò và đam mê thật của bạn**, không phải từ việc đuổi theo thứ đang hot. Cái đang hot thì ai cũng đuổi, và sẽ nguội.
- **Xây kiến thức riêng sẽ giống như chơi đối với bạn, nhưng giống như làm việc đối với người khác.** Đây là dấu hiệu nhận biết mạnh nhất: nếu bạn thấy mình đang chơi mà người khác thấy đó là khổ sai, bạn đang đi đúng.
- **Khi kiến thức riêng được truyền, nó truyền qua hình thức học nghề, không phải qua trường lớp.** Không ai dạy được nó bằng slide.
- **Kiến thức riêng thường mang tính kỹ thuật cao hoặc sáng tạo cao. Nó không thể thuê ngoài, không thể tự động hoá.**

Hệ quả thực tế: đừng hỏi "ngành nào đang lên". Hãy hỏi "mình tò mò về cái gì đến mức làm hoài không chán" — rồi biến chỗ đó thành kỹ năng hiếm.

CHƯƠNG 08

Chịu trách nhiệm công khai (accountability)

Hãy nhận trách nhiệm, và nhận rủi ro kinh doanh dưới chính tên của bạn. Xã hội sẽ trả lại cho bạn trách nhiệm, cổ phần và đòn bẩy.

Những người chịu trách nhiệm cao nhất thường có thương hiệu cá nhân đơn nhất, công khai và chấp nhận rủi ro: **Oprah, Trump, Kanye, Elon**. Bạn có thể không thích họ, nhưng cơ chế thì đúng: khi tên bạn gắn với kết quả, bạn nhận được phần thưởng tương xứng.

Đánh đổi rất thật: khi thành công bạn được ghi công nhiều hơn, khi thất bại bạn bị đau nhiều hơn — bị quy trách nhiệm, bị hy sinh, thậm chí bị tấn công. Ai làm việc trong môi trường trách nhiệm cao sẽ dần dày da. Đó là cái giá của cổ phần.

CHƯƠNG 09

Đòn bẩy (leverage) — phần quan trọng nhất

> *"Cho tôi một điểm tựa đủ dài, và một chỗ để đứng, tôi sẽ nhấc bổng trái đất." — Archimedes*

Vận may lớn cần đòn bẩy. Đòn bẩy trong kinh doanh đến từ ba nguồn: **vốn, con người, và sản phẩm có chi phí biên bằng không khi nhân bản (code và truyền thông).**

Vốn = tiền. Muốn gọi được vốn, hãy dùng kiến thức riêng của bạn, gắn với trách nhiệm công khai, và cho thấy phán đoán tốt đã tạo ra kết quả.

Lao động = người làm cho bạn. Đây là dạng đòn bẩy cổ nhất và bị tranh giành nhiều nhất. Đòn bẩy lao động sẽ khiến bố mẹ bạn nể — nhưng đừng phí đời để đuổi theo nó.

Điểm mấu chốt là phân biệt hai loại:

- **Vốn và lao động là đòn bẩy cần xin phép.** Ai cũng đang đuổi theo vốn, nhưng phải có người đưa cho bạn. Ai cũng muốn dẫn dắt, nhưng phải có người đi theo bạn.
- **Code và truyền thông là đòn bẩy không cần xin phép.** Đây là đòn bẩy của tầng lớp mới giàu. Bạn có thể tạo ra phần mềm và nội dung làm việc cho bạn trong lúc bạn ngủ.

Cụ thể hoá:

- **Một đội quân robot đang có sẵn miễn phí — nó chỉ được xếp trong các trung tâm dữ liệu cho gọn và mát. Hãy dùng nó.**
- **Nếu bạn không biết code, hãy viết sách và blog, ghi video và podcast.**

Naval không nói đòn bẩy thay cho năng lực. Ông nói: **đòn bẩy là bộ nhân cho phán đoán của bạn.** Đòn bẩy lớn + phán đoán tồi = thảm hoạ lớn. Nên câu tiếp theo là về phán đoán.

CHƯƠNG 10

Phán đoán và việc học

Phán đoán cần kinh nghiệm, nhưng có thể xây nhanh hơn bằng cách học các kỹ năng nền tảng.

- **Không có kỹ năng nào tên là "kinh doanh".** Hãy tránh tạp chí kinh doanh và các lớp dạy kinh doanh.
- **Hãy học: vi mô, lý thuyết trò chơi, tâm lý học, thuyết phục, đạo đức, toán, và máy tính.**

Đây là danh sách nền tảng: những môn học mà sau đó bạn có thể suy ra hàng nghìn tình huống cụ thể. Học "kinh doanh" là học phần ngọn; học mấy môn kia là học phần gốc.

Và nguyên tắc học nhanh nhất:

- **Đọc nhanh hơn nghe. Làm nhanh hơn xem.**

CHƯƠNG 11

Quản lý thời gian và giá trị bản thân

- **Bạn nên bận tới mức không có thời gian "đi cà phê", nhưng lịch của bạn vẫn phải sạch.** Bận vì tập trung, không bận vì hỗn loạn.
- **Đặt ra và giữ một mức giá mỗi giờ đầy tham vọng cho bản thân.** Nếu sửa một vấn đề tiết kiệm ít hơn giá giờ của bạn — bỏ qua. Nếu thuê ngoài một việc rẻ hơn giá giờ của bạn — thuê ngoài.

Cơ chế ở đây là tự định giá thời gian để ra quyết định phân bổ. Không có mức giá đó, bạn sẽ tự nguyện đốt giờ vào việc rẻ tiền.

CHƯƠNG 12

Về sự chăm chỉ và vị trí số một

- **Hãy làm việc chăm chỉ nhất có thể — dù rằng làm với ai và làm cái gì quan trọng hơn làm chăm tới đâu.** Chăm chỉ không bù được việc chọn sai người và sai việc, nhưng thiếu chăm chỉ thì cũng không đi tới đâu.
- **Hãy trở thành người giỏi nhất thế giới ở việc bạn làm. Cứ định nghĩa lại việc bạn làm cho tới khi điều đó thành đúng.**

Vế thứ hai là câu tinh tế nhất trong cả chuỗi: bạn không cần giỏi nhất thế giới ở một nghề có sẵn. Bạn cần **thu hẹp định nghĩa công việc của mình** cho tới khi bạn là số một trong phạm vi đó. Thị trường càng hẹp, khả năng dẫn đầu càng thật.

CHƯƠNG 13

Kết

- **Không có kế hoạch làm giàu nhanh. Đó chỉ là ai đó đang làm giàu từ bạn.**
- **Hãy áp dụng kiến thức riêng, với đòn bẩy, rồi cuối cùng bạn sẽ nhận được thứ mình xứng đáng.**
- **Khi đã thật sự giàu, bạn sẽ nhận ra đó không phải thứ bạn đang tìm ban đầu. Nhưng chuyện đó để dịp khác.**

Tóm một trang

TRỤC	CÂU HỎI TỰ VẤN
Của cải	Tôi đang sở hữu tài sản sinh lời khi tôi ngủ, hay đang bán giờ?
Địa vị	Việc tôi đang làm là tổng dương, hay chỉ là hạ người khác để nâng mình?
Kiến thức riêng	Cái gì tôi làm thấy như chơi mà người khác thấy như việc? Cái đó có ai thuê ngoài được không?
Trách nhiệm	Tên tôi có gắn với kết quả không, hay tôi đang ẩn sau một tổ chức?
Đòn bẩy	Đòn bẩy của tôi là code/truyền thông (không cần xin phép), hay vốn/người (phải xin phép)?
Ván chơi	Người tôi hợp tác có ở lại sau 10 năm không? Tôi có đang chơi ván lặp lại?
Phán đoán	Tôi đang học nền tảng (vi mô, trò chơi, tâm lý, toán, máy tính) hay học "kinh doanh"?
Thời gian	Tôi có mức giá mỗi giờ chưa? Việc này có đáng giá giờ đó không?

PHỤ LỤC

Phụ lục: nguyên văn 40 tweet (tiếng Anh)

1. *How to Get Rich (without getting lucky):*
2. *Seek wealth, not money or status. Wealth is having assets that earn while you sleep. Money is how we transfer time and wealth. Status is your place in the social hierarchy.*
3. *Understand that ethical wealth creation is possible. If you secretly despise wealth, it will elude you.*
4. *Ignore people playing status games. They gain status by attacking people playing wealth creation games.*
5. *You're not going to get rich renting out your time. You must own equity - a piece of a business - to gain your financial freedom.*
6. *You will get rich by giving society what it wants but does not yet know how to get. At scale.*
7. *Pick an industry where you can play long term games with long term people.*
8. *The Internet has massively broadened the possible space of careers. Most people haven't figured this out yet.*
9. *Play iterated games. All the returns in life, whether in wealth, relationships, or knowledge, come from compound interest.*
10. *Pick business partners with high intelligence, energy, and, above all, integrity.*
11. *Don't partner with cynics and pessimists. Their beliefs are self-fulfilling.*
12. *Learn to sell. Learn to build. If you can do both, you will be unstoppable.*
13. *Arm yourself with specific knowledge, accountability, and leverage.*

14. *Specific knowledge is knowledge that you cannot be trained for. If society can train you, it can train someone else, and replace you.*

15. *Specific knowledge is found by pursuing your genuine curiosity and passion rather than whatever is hot right now.*

16. *Building specific knowledge will feel like play to you but will look like work to others.*

17. *When specific knowledge is taught, it's through apprenticeships, not schools.*

18. *Specific knowledge is often highly technical or creative. It cannot be outsourced or automated.*

19. *Embrace accountability, and take business risks under your own name. Society will reward you with responsibility, equity, and leverage.*

20. *The most accountable people have singular, public, and risky brands: Oprah, Trump, Kanye, Elon.*

21. *"Give me a lever long enough, and a place to stand, and I will move the earth." - Archimedes*

22. *Fortunes require leverage. Business leverage comes from capital, people, and products with no marginal cost of replication (code and media).*

23. *Capital means money. To raise money, apply your specific knowledge, with accountability, and show resulting good judgment.*

24. *Labor means people working for you. It's the oldest and most fought-over form of leverage. Labor leverage will impress your parents, but don't waste your life chasing it.*

25. *Capital and labor are permissioned leverage. Everyone is chasing capital, but someone has to give it to you. Everyone is trying to lead, but someone has to follow you.*

26. *Code and media are permissionless leverage. They're the leverage behind the newly rich. You can create software and media that works for you while you sleep.*

27. *An army of robots is freely available - it's just packed in data centers for heat and space efficiency. Use it.*
28. *If you can't code, write books and blogs, record videos and podcasts.*
29. *Leverage is a force multiplier for your judgement.*
30. *Judgement requires experience, but can be built faster by learning foundational skills.*
31. *There is no skill called "business." Avoid business magazines and business classes.*
32. *Study microeconomics, game theory, psychology, persuasion, ethics, mathematics, and computers.*
33. *Reading is faster than listening. Doing is faster than watching.*
34. *You should be too busy to "do coffee," while still keeping an uncluttered calendar.*
35. *Set and enforce an aspirational personal hourly rate. If fixing a problem will save less than your hourly rate, ignore it. If outsourcing a task will cost less than your hourly rate, outsource it.*
36. *Work as hard as you can. Even though who you work with and what you work on are more important than how hard you work.*
37. *Become the best in the world at what you do. Keep redefining what you do until this is true.*
38. *There are no get rich quick schemes. That's just someone else getting rich off you.*
39. *Apply specific knowledge, with leverage, and eventually you will get what you deserve.*
40. *When you're finally wealthy, you'll realize that it wasn't what you were seeking in the first place. But that's for another day.*

Bản dịch/tổng hợp phi lợi nhuận cho mục đích học tập. Nguyên văn thuộc về Naval Ravikant.

⁂

Làm giàu mà không cần may mắn
Naval Ravikant

Nguyên tác tiếng Anh: “How to get rich (without getting lucky)”, @naval, 31/05/2018.
Nguồn: x.com/naval/status/1002103360646823936

Bản quyền nguyên tác thuộc về Naval Ravikant. Bản dịch/tổng hợp này là ấn bản phi lợi nhuận phục vụ học tập, tham khảo nội bộ.

Phông chữ: Lora (Cyreal) · Be Vietnam Pro (Lê Thị Kim Ngân và cộng sự) · JetBrains Mono.
Dàn trang: WeasyPrint · khổ A5 · 5ac